

واکاوی مؤلفه‌های اثر گذار برای مدیریت منابع آب زیرزمینی در کشاورزی

فاطمه رزاقی بورخانی^{1*} و معین اکبریور²

- 1- استادیار گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشکده علوم زراعی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری، ساری، ایران.
2- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته توسعه روستایی، دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری، ساری، ایران.

*نویسنده مسئول: E-mail: F.Razzaghi@sanru.ac.ir

چکیده

افزایش جمعیت کره زمین و بهره برداری بیرویه از منابع محیط‌زیست اثرات مخرب و ناپایداری بر محیط‌زیست داشته است. بحران منابع آب و خشکسالی، مشکلات اقلیم و تغییرات آب و هوایی و زیست‌محیطی و بیماری‌های زیست‌محیطی در جهان امروز نه تنها به عنوان یک فرایند نامطلوب فیزیکی، بلکه به عنوان یک فرایند نامطلوب اجتماعی نیز آسیب‌پذیری اجتماعی و اقتصادی زیادی به دنبال دارد. هدف از این پژوهش واکاوی مؤلفه‌های اثرگذار بر مدیریت منابع آب کشاورزی بود. این مطالعه به روش مروری-تحلیلی و مطالعات کتابخانه‌ای انجام شده است. مدل مفهومی استخراج شده از مطالعات مختلف در جهان و ایران نشان می‌دهد که عوامل زیرساختی- نهادی، اجتماعی- ارتباطی، روانشناختی، اقتصادی- محیطی به عنوان مهمترین مؤلفه‌های پیش‌بینی کننده مدیریت منابع آب کشاورزی می‌باشد. بنابراین مطابق نتایج با ارائه پیشنهاداتی از جمله اهمیت برنامه‌های ترویج کشاورزی و رهیافت‌های ترویجی مناسب مانند مزارع نمایشی نتیجه‌ای و مدرسه مزرعه کشاورز و نقش رهبران فنی و محلی در بهبود نگرش کشاورزان در بکارگیری روش‌های کشاورزی حفاظتی، استقرار تسهیلات آبیاری نوین و آبیاری هوشمند با نصب کنترلر بر چاه و ضرورت توجه به مساله ارث و جلوگیری از خرد شدن اراضی با تهیه طرح ساماندهی کشاورزی خانوادگی می‌توان بستر لازم را برای مدیریت منابع آب کشاورزی در ایران فراهم نمود.

کلمات کلیدی: مؤلفه‌ها، مدیریت آب کشاورزی، منابع آب زیرزمینی، توسعه پایدار